

CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB ČAKOVEC

Jakova Gotovca 9, ČAKOVEC

ULOGA CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB U PROCESU

DEINSTITUCIONALIZACIJE SOCIJALNIH USLUGA

V.d.ravnatelj CZSS ČAKOVEC

Antonija Canjuga, dipl. soc. radnica

Čakovec, 04.03.2013. godine

Deinstitucionalizacija na području Međimurske županije započela je intenzivnijim razvojem udomiteljstva krajem 90.-tih godina. Omogućeno je zbrinjavanje svih vrsta korisnika - s različitim poteškoćama – od psihički bolesnih odraslih osoba, starih i nemoćnih osoba, odraslih osoba s intelektualnim teškoćama, odraslih osoba s invaliditetom, djece bez adekvatne roditeljske skrbi i djece s teškoćama u razvoju.

Prema podacima iz Registra udomitelja Centra za socijalnu skrb Čakovec, na području Međimurske županije, postoji ukupno 90 udomiteljskih obitelji za djecu i 36 udomiteljskih obitelji za odrasle osobe u kojima je smješteno dvjestotinjak osoba. Od toga je ukupno 110 djece od čega je 18 djece s teškoćama u razvoju, te ukupno 83 odrasle osobe, od čega je 12-ero odraslih osoba s invaliditetom, a 17 odraslih osoba s mentalnim oštećenjem, dok su ostatak starije i nemoćne osobe.

Prema podacima Centra za socijalnu skrb Čakovec još pedesetak osoba nalazi se na smještaju u udomiteljskim obiteljima izvan područja naše županije, a u dječjim domovima i domovima koji skrbe o odraslim osobama svih kategorija, još njih 200. Uvažavajući smjernice nadležnog Ministarstva socijalne politike i mladih u pogledu deinstitucionalizacije sustava socijalne skrbi, nameće se potreba za novim udomiteljskim obiteljima, kako za djecu tako i za odrasle osobe svih kategorija. Bez obzira što Međimurska županija, prema broju udomiteljskih obitelji, spada u vrh hrvatskog prosjeka i nadalje postoji potreba osnivanja novih udomiteljskih obitelji.

Nizak udio udomitelja za djecu s teškoćama u razvoju ukazuje na to da bi trebalo poduzeti aktivnosti za poticanje udomitelja koji bi skrbili o ovoj korisničkoj skupini, te pojačati kompetencije tih obitelji putem odgovarajućih edukacija. To bi se trebalo reflektirati i u visini naknada, dostupnosti kontinuirane stručne pomoći u obitelji, superviziji, kao i dostupnosti rehabilitacijskih programa koje ova djeca zahtijevaju zbog naravi svog oštećenja, što bi svakako utjecalo na povećanje broja djece s teškoćama u razvoju u udomiteljskim obiteljima i obiteljskim domovima.

U veljači ove godine započela je kampanja ovog Centra pod nazivom „Dajući dom promijenimo život“ kojom želimo upoznati javnost na području Međimurja s udomiteljstvom za djecu i odrasle osobe te prihvaćanjem i promicanjem pozitivne slike udomitelja, udomljene djece i odraslih osoba. Kampanja bi trebala rezultirati otvaranjem novih udomiteljskih obitelji na području naše županije te premještajem korisnika u udomiteljske obitelji na našem području. U provođenju kampanje uključili smo i medije koji će pozitivnim izvješćivanjem pomoći u senzibilizaciji i promicanju instituta udomiteljstva.

Plan aktivnosti za 2013. godinu:

1. 20. veljače 2013. godine, Štrigova u 18 sati /srijeda/ prostorije Općine Štrigova,
2. 6. ožujka 2013. godine u Gornjem Mihaljvcu u 18 sati /srijeda/ prostorije Općine,

3. 20. ožujka 2013.godine u Prelogu u 18 sati /srijeda/ prostorije Grada,
4. 3. travanj 2013.godine u Murskom Središću u 18 sati /srijeda/ prostorije Grada,
5. 10. travanj 2013.godine u Svetoj Mariji u 18 sati /srijeda/ prostorije Općine
6. 17. travanj 2013.godine dogovor o promidžbi sa HZZO, nezaposlene osobe, u jutarnjim satima.

Važno je napomenuti da će na svim aktivnostima osim stručnih djelatnika Centra za socijalnu skrb te Obiteljskog centra Međimurske županije biti prisutni i udomitelji s tog područja, koji će svojim iskustvom pridonijeti promociji i afirmaciji udomiteljstva.

Daljnje akcije predviđaju se početkom listopada 2013. godine

Otvaranjem prvih Obiteljskih domova ukupni broj osoba zbrinutih izvan institucije bitno se povećao. Danas na području županije imamo jedan Obiteljski dom za nezbrinutu djecu „BOGAR“ koja skrbi o 10 korisnika. Također imamo i šest Obiteljskih domova za starije i nemoćne osobe u kojima je zbrinuto 22 odrasle osobe, te jedan Obiteljski dom za psihički bolesne odrasle osobe u kojem je smješteno 10 korisnika.

Deinstitucionalizacija se u punom smislu riječi najintenzivnije počela provoditi sredinom 2006. godine kada je prvo u Čakovcu, a zatim i šire na području županije počelo djelovanje prvih Stambenih zajednica za stanovanje uz podršku.

Programom organiziranog stanovanja uz podršku za osobe s intelektualnim teškoćama započeo je u prosincu 2006. godine u Udruzi za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Međimurske županije, koji se i nadalje provodi vrlo uspješno u suradnji s Ministarstvom socijalne politike i mladih, jedinicama lokalne uprave i samouprave te našim Centrom za socijalnu skrb.

Od 2010. godine Udruga je u sustavu nadležnog Ministarstva, te je trenutno smješteno 23 korisnika temeljem rješenja Centra. Riječ je o korisnicima starijim od 18 godina – odraslim osobama s intelektualnim teškoćama i drugim oštećenjima poput autizma, psihičke bolesti, Sy Down i dr. Osim provođenja deinstitucionalizacije time se postiže i preveniranje institucionalizacije te uključivanje osoba s intelektualnim teškoćama u život lokalne zajednice svim svojim kapacitetima.

Udruga ispunjava uvjete za smještaj 30 korisnika, te su u listopadu 2012. godinu uputili Ministarstvu soc. politike i mladih zamolbu za proširenje ugovora za još 7 korisnika, u čemu ih Centar podržava.

Deinstitucionalizacija se uspješno provodi i kroz programe boravka korisnika – poludnevnog i povremenog. Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom osnivač je i Dnevnog centra koji je započeo s radom 2008. godine. U sklopu DC u

programu poludnevnog boravka zbrinuto je 20 korisnika temeljem rješenja CZSS Čakovec.

Zatim je potrebno spomenuti Caritas biskupije Varaždin – Dnevni boravak djece Dr. Antun Bogdan u sklopu kojeg se od 1996. godine provode programi u poludnevnom boravku u sklopu kojih je zbrinuto 17 korisnika od 8 na više godina kojima se pruža njega, medikamentozna terapija, zdrava prehrana, muzikoterapija, fizikalna terapija, igra i dr. Od 2012. godine u ovom se dnevnom centru provodi i program povremenog boravka za 20 korisnika predškolske dobi, a u sklopu kojeg im je osigurana stručna logopedska pomoć.

Valja napomenuti i pravo na poludnevni boravak koji se kontinuirano radi daljnje socijalizacije i uključivanje u radno-proizvodne aktivnosti, priznaje korisnicima, ukupno njih 20, u Centru za odgoj i obrazovanje u Čakovcu.

Važno je napomenuti da i druge udruge na području županije također putem različitih programa svojim članovima i drugim korisnicima pružaju različite rehabilitacijske usluge. Ovdje doduše nije riječ o uslugama koje se plaćaju iz sredstava Ministarstva socijalne politike i mladih, odnosno putem rješenja Centra, no te pružanje tih rehabilitacijskih usluga zasigurno djeluje preventivno i podmiruju se potrebe korisnika koje su se ranijih godina mogle ostvariti isključivo u instituciji i isključivo priznavanjem prava na smještaj u instituciju.

Iako je u zadnjih nekoliko godina na području deinstitutionalizacije poduzeto mnogo, to ni približno nije dovoljno i tu se definitivno i stalno otvaraju nove i sve veće potrebe, ali i mogućnosti.

Svakako bez pomoći u smislu dobre volje i bez resursa lokalne zajednice daljnja deinstitutionalizacija neće biti moguća jer su svi postojeći kapaciteti na području naše županije iskorišteni do kraja i otvorene su liste čekanja. Potrebno je i nadalje intenzivno raditi na proširenju postojećih kapaciteta, otvaranju novih raznolikih programa jer su i potrebe u skladu s suvremenim načinom života raznolike i veće nego do sada.

U nastojanju da se naši korisnici zbrinu izvan institucije i da se prevenira institucionalizacija Centar za socijalnu skrb surađuje sa svim gore navedenim ustanovama i udrugama.

U procesu deinstitucionalizacije i transformacije **centar za socijalnu skrb** trebao bi aktivno sudjelovati u pripremi korisnika i pripremi njihovih obitelji za povratak ili za upućivanje u izvaninstitucijske oblike smještaja.

Isto bi tako centri za socijalnu skrb trebali preuzeti aktivnu ulogu u prevenciji upućivanja novih korisnika na smještaj u instituciju.

Pravodobna procjena trenutačnih potreba, planiranje i poticanje za prihvaćanje potrebnih usluga, te praćenje korisnika, trebali bi postati ključni zadaci socijalnih radnika koji upravljaju radom u ostvarivanju individualnih planova koji se izrađuju u centrima za socijalnu skrb u uskoj suradnji s korisnicima, njihovim obiteljima i drugim pružateljima usluga. Na taj bi način socijalni radnici u centrima preuzeli ulogu voditelja plana ('case manager') odgovornog za oblikovanje i dogovaranje najbolje kombinacije usluga i naknada na koje korisnik ima pravo, te praćenje ostvarivanja individualnog plana koji bi se trebao revidirati, u skladu s promjenama specifičnih potreba i okolnosti korisnika.

Planove i prioritete vezane uz deinstitucionalizaciju nužno prati i jačanje usluga u lokalnim zajednicama kojima se osigurava prevencija institucionalizacije.

Projekt „Podrška susatvu socijalne skrbi u prosecu daljnje
institucionalizacije socijalnih usluga“

Sredinom prosinca 2012.godine u Zagrebu je održano je svečano otvorenje IPA projekta Ministarstva socijalne politike i mladih “Podrška sustavu socijalne skrbi u procesu daljnje deinstitutionalizacije socijalnih usluga”.

Projekt je ugovoren i financiran u okviru IV. komponente IPA programa Europske unije za Hrvatsku-Razvoj ljudskih potencijala.

Provedba projekta ukupnog trajanja 22 mjeseca započela je u studenom 2012. god., a provodi ga Oxford Policy Management Limited, konzultantska tvrtka sa sjedištem u Velikoj Britaniji, u suradnji s dva hrvatska partnera - Udrugom za promicanje inkluzije i Udrugom za inicijative u socijalnoj politici.

Primarni cilj projekta je pružiti podršku procesu razvoja mreže socijalnih usluga, vodeći računa o regionalnoj ravnomjernosti dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj na putu k daljnjoj deinstitutionalizaciji i poboljšanju kvaliteta samih socijalnih usluga.

Projekt je vrlo važan za unaprjeđenje sustava socijalne skrbi vezano uz deinstitutionalizaciju te će se kroz projekt nastaviti provoditi do sada započete aktivnosti na području socijalnog planiranja i transformacije institucionalne skrbi. Proces transformacije institucionalne skrbi usluge pružene u zajednici trenutno podupire Plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2011. do 2016. (2018.) god.

Projekt će pridonijeti provedbi Plana posebno dizajniranim “Oglednim primjerkom transformacijskog plana” za tri tipa ustanova u sustavu socijalne skrbi – domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, domovi za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom te domovi za psihički bolesne odrasle osobe. Ukupno 92 registrirane ustanove u sustavu socijalne skrbi, uključujući i domove za djecu i mlade s poremećajima u ponašanju, kroz projekt će primiti podršku u vidu treninga, radionica i razmjene najboljih praksi.

Krajni cilj projekta je povećati socijalno uključivanje korisnika prava i usluga u sustavu socijalne skrbi. Svrha projekta je pružiti podršku stručnjacima iz sustava socijalne skrbi pri daljnjem razvoju i provedbi učinkovitih i inkluzivnih socijalnih usluga unaprjeđivanjem proseca socijalnog planiranja na razini županija i transformacije ustanova.

Međimurska županija jedna je od 10 županija u RH koja nema donesene socijalne planove (2014-2016), a u sklopu ovog Projekta pružiti će se podrška pri njihovoj izradi i službenom usvajanju planiranom u rujnu ove godine, kao i u izradi Akcijskog plana za 2014. i 2015 god.

Krajem 2012.godine osnovan je Savjet za socijalnu skrb Međimurske županije, te je imenovan predsjednik i članovi Savjeta. Predsjednik Savjeta je zamjenik župana, Matija Posavec, dipl.ing.v.r. Na konstituirajućoj sjednici početkom veljače ove godine donesen je Poslovnik o radu Savjeta, izabran je potpredsjednik Savjeta u osobi v.d.ravnatelja CZSS Čakovec Antonije Canjuga, dipl.soc.radnice, te su izvršene pripreme za izradu i donošenje Socijalnog plana u djelatnosti soc.skrbi za područje Međimurske županije za 2013.godinu.

Krajem veljače ove godine četiri člana Savjeta prisustvovala su radionici na temu zajedničkog planiranja županijskih socijalnih usluga u sklopu provedbe Komponente 1. Projekta -Osnaživanje kapaciteta stručnjaka na županijskoj razini pri socijalnom planiranju i promicanju alternativnih oblika skrbi u zajednici.

Prvi zadatak je izvršiti procjenu dosad provedenog procesa socijalnog planiranja na razini naše županije. Uspješno izvršenje spomenute procjene ključno je za stjecanje jasnog uvida u dubinu i opseg dosad provedenog procesa planiranja soc.usluga i utvrđivanja onoga što se pokazalo učinkovitim, a što je potrebno izmijeniti, dopuniti ili dodatno razviti. Na temelju zaključaka ove procjene utvrditi će se naknadne aktivnosti koje će projekt podupirati.

Trenutno je u tijeku odabir Radne skupine od 30 članova te Glavne radne skupine od 15 članova za planiranje županijskih socijalnih usluga. Predloženi su stručnjaci iz ustanova socijalne skrbi, predstavnici upravnih odjela za soc.skrb pri županijama, gradovima i općinama, predstavnici organizacija civilnog društva, Udruga i društava, te socijalni partneri i ostali lokalni sudionici na regionalnoj razini koji sudjeluju u uanprjeđivanju kvalitete socijalnih usluga i jaćanju suradnje. Obzirom na važnost učinkovitog praćenja, evaluacije i izvještavanja o napretku unutar samog procesa planiranja, stručnjaci će pohađati specifične treninge.

Dogovorena je individualna radionica u našoj županiji za dan 14.ožujka 2013.godine, koju će voditi vodeći stručnjaci Projekta.

Komponenta 2. Projekta bavi se osnaživanjem kapaciteta stručnjaka vezani uz proces deinstytucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi.

Planiranje transformacije domova i drugih pravnih osoba na lokalnoj razini trebalo bi vezati uz **proces lokalnog socijalnog planiranja** kako bi se prioritet dao razvoju usluga koje nedostaju u zajednici, a bez kojih deinstytucionalizacija korisnika nije održiva. Primjerice, u planiranju transformacije, naglasak treba staviti na razvoj izvaninstitucijskih usluga i oblika smještaja u onim županijama u kojima su ti oblici skrbi slabo ili nedovoljno razvijeni, radi postizanja ravnomjernijeg regionalnog razvoja mreže usluga i zaustavljanja trendova institucionalizacije u županijama u kojima se najveći broj korisnika smještava u institucije

Deinstytucionalizacija i transformacija povezani su i složeni procesi koji uključuju:

- a. **redefiniranje funkcije pružatelja usluga**, u skladu sa ciljevima deinstitucionalizacije i transformacije,
- b. **razvoj mreže izvaninstitucijskih usluga** u zajednici dostupnih korisnicima i
- c. **razvoj izvaninstitucijskih oblika smještaja** kao što su udomiteljske obitelji, obiteljski domovi i stambene zajednice, odnosno organizirano stanovanje uz podršku.

Zbog razvoja inkluzivnog odgoja i obrazovanja i povećane dostupnosti prava na obrazovanje, domovi koji **obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja**, trebaju pri izradi plana transformacije prvenstveno voditi računa o tome da se korisnici, sukladno važećim propisima iz tog područja, integriraju u redovni sustav odgoja i obrazovanja (redovni program, prilagođeni program ili posebni program).

Proces transformacije ovih domova razradit će se u suradnji s ministarstvom nadležnim za obrazovanje.

Oblici transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba

Mogući oblici transformacije su sljedeći:

A. Centri za pružanje usluga u zajednici - domovi i druge pravne osobe koje imaju stručne kadrove, lokaciju i infrastrukturne uvjete usklađene s propisanim standardima (smješteni su u naseljenim područjima s dostupnim i razvijenim redovnim javnim uslugama) trebali bi biti prvi koji mijenjaju svoju ulogu pružatelja institucijskog smještaja u novu ulogu kao centri za pružanje spektra izvaninstitucijskih usluga ili specifičnih usluga u zajednici – podrška pružateljima izvaninstitucijskih oblika smještaja, usluge cjelodnevnog, poludnevnog i povremenog boravka, usluge patronaže, pomoć i njega u kući, usluge pomoći pri integraciji u redovne odgojno-obrazovne ustanove, različite rehabilitacijske aktivnosti, uz mogućnosti razvoja usko specijaliziranih usluga koje su u toj teritorijalnoj jedinici nedostupne ili za kojima postoji velika potražnja. Ovi centri mogu pružati i usluge privremenog smještaja za manji broj korisnika, isključivo ukoliko je to nužno, i to u onim županijama u kojima postoji potreba za takvim oblikom skrbi.

B. Domovi za intenzivnu i dugotrajnu socijalnu skrb - domovi i druge pravne osobe koje imaju stručne kadrove i infrastrukturne uvjete usklađene s propisanim standardima, smanjuju ukupne kapacitete stalnog ili tjednog smještaja, ali dugoročno zadržavaju i/ili primaju na smještaj (stalni, tjedni ili privremeni smještaj) korisnike za koje niti jedan od izvaninstitucijskih oblika smještaja nije moguć, a kojima je potrebna intenzivna podrška ili dugotrajna skrb. Domovi koji za te usluge imaju obučeni kadar istodobno trebaju povećati kvalitetu usluge u skladu s individualnim potrebama korisnika, te definirati reorganizaciju i poboljšanje uvjeta smještaja korisnika, gdje god je

to moguće, u manje stambene jedinice. Ukoliko je to moguće i za time postoji potreba na određenom području, ovi će domovi razvijati i izvaninstitucijske usluge.

C. Zatvaranje - domove koji imaju iznimno loše infrastrukturne uvjete, izoliranu lokaciju, manjak stručnog kadra ili na drugi način nisu usklađeni s propisanim standardima, te koji se niti u višegodišnjem razdoblju neće moći uskladiti i za koje su potrebna značajna kapitalna ulaganja, dugoročno bi trebalo zatvoriti.

Ciljevi deinstitucionalizacije i transformacije domova i drugih pravnih osoba za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom u razdoblju od 2011. do 2016. su sljedeći:

1. **Smanjenje ukupnog broja djece s teškoćama u razvoju** na stalnom ili tjednom smještaju **za 40%** do 2016. godine, prvenstveno djece koja pohađaju osnovnu školu, u suradnji s ministarstvom nadležnim za obrazovanje.

2. **Smanjenje ukupnog broja odraslih osoba s invaliditetom** na stalnom ili tjednom smještaju u domovima i drugim pravnim osobama koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi **za 30%** do 2016. godine, iz skupina lakših oštećenja koja ne zahtijevaju intenzivnu skrb u instituciji.

3. **Razvijanje izvaninstitucijskih oblika smještaja i izvaninstitucijskih usluga razmjernosmanjenju** ukupnog broja korisnika na stalnom ili tjednom smještaju. U svrhu ostvarenja ovih ciljeva potrebno je **do 2016. godine** provesti sljedeće aktivnosti:

1. **Provesti deinstitucionalizaciju 40% djece s teškoćama u razvoju** u primarnu obitelj ili izvaninstitucijske oblike smještaja. Individualno planiranje deinstitucionalizacije pojedinih korisnika treba obuhvatiti sve skupine prema vrsti oštećenja, uz procjenu dostupnosti potrebnih usluga u obitelji i zajednici. To prvenstveno zahtijeva prikupljanje točnih podataka o broju djece u nižim razrednim odjelima (od 1. do 4. razreda), višim razrednim odjelima (od 5. do 8. razreda), te broju djece u odgojno-obrazovnim skupinama, kao i podatke o mjestu prebivališta i dr. Radi realizacije ove aktivnosti nužna je suradnja s ministarstvom nadležnim za obrazovanje. Nakon izrade individualnih planova valja predvidjeti organizacijsko, odnosno pravno odvajanje domova koji skrbe o djeci od domova koji skrbe o odraslim osobama. To je posebice važno u onim domovima gdje su smještajni kapaciteti za djecu i odrasle osobe spojeni ili povezani prostorijama u kojima se obavljaju zajedničke aktivnosti.

2. **Provesti deinstitucionalizaciju 30% odraslih osoba.** Planiranje deinstitucionalizacije treba obuhvatiti sve skupine prema vrsti oštećenja, uz procjenu dostupnosti potrebnih usluga u obitelji i zajednici. To razumijeva povratak u primarnu

obitelj ili skrb u udomiteljskoj obitelji, uz osiguranje odgovarajućih izvaninstitucijskih usluga, te organizirano stanovanje uz podršku ili obiteljski dom.

3. Osigurati **regionalnu ravnomjernost očekivanog omjera institucijskih i izvaninstitucijskih oblika skrbi.**

4. **Smanjiti** broj pružatelja usluga stalnog i tjednog smještaja (državnih i nedržavnih domova, te drugih pravnih osoba).

5. Ograničiti **kapacitet** doma i druge pravne osobe za djecu s teškoćama u razvoju, kako bi do kraja provedbe transformacije i deinstitucionalizacije oni domovi koji će i nadalje pružati usluge stalnog i tjednog smještaja imali kapacitet najviše do **30 korisnika. Ograničiti veličinu doma** i druge pravne osobe za odrasle osobe s invaliditetom s konačnim ciljem **postizanja kapaciteta za najviše 70 korisnika** stalnog ili tjednog smještaja, uz povećanje kvalitete usluge. **U okviru ovih kapaciteta zbrinjavat će se isključivo korisnici kojima je potrebna intenzivna i dugotrajna skrb.**

6. Donijeti novu **odluku o mreži za trogodišnje razdoblje, počevši od 2011. godine**, u skladu sa ciljevima deinstitucionalizacije, uz specifikaciju regionalnih kapaciteta institucijskih i izvaninstitucijskih oblika skrbi. Pritom valja precizno odvojiti podatke o kapacitetima koji se odnose na djecu i podatke koji se odnose na odrasle osobe.

7. **Uvesti obustavu prijema djece do 7. godine života na stalni ili tjedni smještaj**, a iznimka mogu biti samo hitne situacije privremenog smještaja u najduljem trajanju od 6 mjeseci s ciljem žurne, ali temeljite identifikacije adekvatne trajne skrbi obiteljskog tipa.

Pritom je potrebno osigurati sve uvjete podrške primarnoj obitelji ili udomitelju (ostvarivanje novčanih pomoći i izvaninstitucijskih usluga, primjerice stručna pomoć u obitelji, povremeni boravak i dr.), te edukaciju i superviziju udomitelja (u regiji podrijetla djeteta).

8. Domovi trebaju **do kraja 2010. izraditi pojedinačne planove deinstitucionalizacije i transformacije** kako bi Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi moglo izraditi Operativni plan provedbe deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi za razdoblje 2011. i 2012. godine.

9. Do kraja 2010. izraditi **analizu kapaciteta udomitelja i obiteljskih domova, te organiziranog stanovanja** u svrhu unapređenja izvaninstitucijske skrbi prema županijama, obuke i stručnog praćenja.

10. **Poticati razvoj udomiteljstva, obiteljskih domova i organiziranog stanovanja uz podršku** za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom, u svrhu povećanja kapaciteta.

11. U proračunskom planiranju za 2011. – 2013., radi širenja mreže socijalnih usluga u zajednici, **osigurati potrebna sredstva** za izvaninstitucijske usluge za osobe s invaliditetom (boravak, stručna pomoć u obitelji, pomoć i njega u kući i dr.)